

ОРИГИНАЛНИ СТАТИИ

ЕДИНЪ НЕПРИЯТЕЛЪ НА НАШИТЪ ГРАДИНИ.

(*Rhizotrogus solstitialis* L. (Coleop.).

Отъ А. Марковичъ.

EIN SCHÄDLING UNSERER GÄRTEN.

(*Rhizotrogus solstitialis* L.).

von A. Markovitsch.

Семейството *Lamelicornia* съдържа доста много вредители, между които нѣкои правятъ повреди, които сж отъ естество да загрижатъ много земледѣлцитѣ. Такъвъ е случая съ майския бръмбаръ (*Melolonta vulgaris*), който въ западна Европа е добилъ завидната слава на голѣмъ пакостникъ, както по земледѣлскитѣ култури, тъй и по горскитѣ насаждения. За щастие, у насъ този бръмбаръ никога не се е развилъ въ размѣри, които да причинатъ една голѣма врѣда. На какво се дължи това обстоятелство, за сега мжно може да се каже; възможно е, може би, нѣкои отъ елементитѣ на нашия климатъ да неблагоприятствуватъ за неговото масово развитие, но кой — за сега не може да се каже.

Другъ, обаче, единъ близъкъ нему родъ и видъ бръмбаръ, а именно *Rhizotrogus solstitialis* L., — нареченъ у насъ погрѣшно „майски бръмбаръ“, или „малъкъ майски бръмбаръ“, при внимателно изучаване изглежда, че ще замѣсти у насъ, по вредитѣ си, сжщинския майски бръмбаръ.

Rhizotrogus'a по право можемъ да наречемъ на български съ преводното му име отъ научното му название — „кореноядъ“, което име и включва една отъ най-характерната му вреда, която прави на растенията.

Коренояда се отличава много ясно отъ майския бръмбаръ и едно само по внимателно вглеждане и най-неопитното око скоро би го различило. Преди всичко коренояда е по малъкъ отъ майския бръмбаръ; той едва достига 1.5 — 2 см. дължина. Общиятъ цвѣтъ на тѣлото му е ясно кафявъ и по тѣлото си има трихоми съ сжщия цвѣтъ както на тѣлото, когато тѣзи последнитѣ у майския бръмбаръ сж бѣли. Края на коремчето у коренояда завършва заоблено, а не въ видъ на рогче, както у майския бръмбаръ. На коремнитѣ си сегменти нѣма характернитѣ бѣли тригълни петна, които сж

тъй лични у майския бръмбаръ. Пипалата му се състоятъ отъ 9 членчета, а топчето отъ 3.

Възрастниятъ кореноядъ гризе листата на бръзата, джба, а сжщо и класоветъ на житнитъ растения. Обаче, въ това направление коренояда у насъ не прави почти никакви чувствителни повреди.

Коренояда снася яйцата си по твърдата и неовработена почва. Пълното му развитие, споредъ най-новитъ изследвания продължава две години. Но дали и у насъ има сжщия периодъ, това е въпросъ, който очаква своето разрешение.

Колкото, обаче, разликата между развития майски бръмбаръ и коренояда е очевидна, толкова тѣхнитъ личинки сж прилични и даже опитното око на специалиста, би се затруднило да опредѣли личинкитъ на тѣзи два бръмбара. Изобщо личинката на коренояда е по малка отъ тази на майския бръмбаръ. Краката сж по-тънки и покрити съ влакнѣца и на края свършватъ съ дълги ноктенца. Общиятъ цвѣтъ на личинката е жълто-бѣлъ, а крайниятъ сегментъ на коремчето е сиво-синкавъ цвѣтъ; заднопроходното отворстие е тригълно. Главата на личинката е жълта и на нея има две четиричлестни пипала. Въоржжена е съ голѣми челюсти, съ които гризе коренитъ на растенията.

За пръвъ пѣтъ азъ се запознахъ съ този вредителъ презъ лѣтото на 1924 г. Въ моята малка зеленчукова градина, тъкмо бѣха засадени разни сортове зеленчуци необходимими за едно малко домакинство. Въ тази култура на зеленчуци, покрай материалната полза, бѣхъ си поставилъ за целъ да направя и известни наблюдения, водимъ отъ чисто научни интереси.

Обаче, за мое очудване, въ лехитъ засадени съ салата и маруля, азъ забелѣзахъ, че известни корени внезапно увѣхвватъ. Всичкитъ ми старания да открия нѣкой вредителъ по надземната зелена частъ бѣха безрезултатни. На следния день сжседния коренъ постигаше сжщата участъ. Това ме накара да потърся причината въ подземната частъ, която е дебелъ соченъ коренъ. Достатъчно бѣ да копна при основата на растението, на една дълбочина около 10 см. и да изкорена туку що увехналото растение, за да намѣря въ корена му бѣлата личинка, която споредъ гореприведенитъ белези, се оказа да е на коренояда. Обикновено по корена на едно растение намирахъ една личинка и рѣдко две. Освенъ това, веднажъ корена загризанъ отъ една личинка, не се нападаше отъ втора.

Личинкитъ извадени на повърхността наново се стремяха да се заровятъ, и ако почвата бѣше разработена, това свършваха за кжсо време. Така, че да се надѣваме какво личинкитъ ще измратъ, ако почвата се разработи, е средство много съмнително.

Врѣдитѣ, които причиняваха по растения въ моята градина, отъ день на день ставаха все повече и повече, личинкитѣ разшириха своя крѣгъ на дейность: тѣ започнаха да нападатъ гиргинитѣ, карамфилитѣ и др. Това ме застави да потърся средство за борба съ тѣхъ. Въ литературата, съ която разполагахъ, не се указаха никакви ефикасни средства.

Обаче, обстоятелството, че тѣзи личинки нападатъ и предпочитатъ преди всичко сочните корени на салатата, ме наведе на мисълта да употребя това тѣхно предпочитане като средство за борба съ тѣхъ. За тази целъ азъ засадихъ салата около всички лехи, силно нападнати отъ личинкитѣ на коренояда, и съ това ги привлекохъ на опредѣлени мѣста, гдето отпосле изкоренявахъ растението и избивахъ личинкитѣ. По този начинъ ежедневно азъ унищожавахъ голѣмъ брой личинки. Не много дни следъ това, азъ вече получихъ, резултати, които спасиха моитѣ растения, отъ окончателното имъ изстребление.
